

Een overzicht van een aantal handelingen en technieken

Met gemak en met plezier imkeren

Kees van Heemert

Bijen houdt men voor de honing, voor de bestuiving of omdat men een paar bijenvolken als hobby leuk vindt. Als je als hobbyimker met gemiddeld vijf bijenvolken maar beperkt tijd hebt en het gemak voorop staat, dan is het verstandig om eens kritisch je bedrijfsmethode door te nemen. Een overzicht wordt gegeven van een aantal handelingen en technieken om gemakkelijk en met plezier bijen te (blijven) houden.

Het gaat in dit artikel niet om een bijzondere bedrijfsmethode, maar eerder om een pragmatische benadering van het bijenhouden gericht op het gemak. Tevens is het een reactie op wat men zoal in artikelen en op (<http://www.bijenhouden.nl/forum>) het imkerforum leest, waarbij opvalt dat sommige imkers bijna 24 uur per dag met hun bijen bezig zijn. Dat kan heel animerend zijn, maar het houden van bijen kan net zo leuk zijn als je er minder tijd voor hebt of het gewoon gemakkelijk wilt doen. Het is voor de bijen zelf ook beter om je handelingen in het bijenvolk te beperken. Ik denk dat goed imkeren vooral afhangt van het doen van juiste handelingen op het juiste moment in relatie tot het seizoen en het weer. Het is daarbij een uitdaging om de benodigde handelingen slim uit te voeren, met het gebruik van de juiste imkerspullen en met een goed inzicht in de biologie van de bijen.

Materialen en methoden

Kunststofkasten. Ik vind het grote voordeel van het gebruik van kunststofkasten (Segeberger) dat ze licht van gewicht en duurzaam zijn en een goede isolatie geven (zie ook het artikel in *Bijenhouden* van Velthuis en Charpentier van februari 2007). De kasten, met 11 ramen, bieden de mogelijkheid om sterk groeiende volken voldoende ruimte te geven. Dat geldt ook voor Buckfastvolken. Verder is voor de senior imker en onze vrouwelijke collega's het gewicht van de kast een belangrijke factor,

zeker als je volle bakken met honing moet tillen. Met lichter materiaal kun je het imkeren langer volhouden.

Alleen maar broedbakken gebruiken.

Honingbakken zijn kleiner dan broedbakken en ze zijn voor het verzamelen van honing niet echt nodig. Ik gebruik dus één type (broed)bak en in de zomertijd zijn er drie bakken per volk in gebruik als de volken zich normaal ontwikkelen. Een varroabodem gebruik ik niet.

Eén type (broed)raam. Een logisch gevolg van het gebruik van één type (broed)bak.

Raampjes met vaste spijltjes. Het gebruik van raampjes met drie verticale vaste spijltjes (dikte 1.8 mm) van ijzer is zeer handig omdat je dan geen indraadspullen meer nodig hebt (zie foto). Het is een eenmalige klus om ze te maken. Ik smelt de kunstraat simpel op de spijltjes nadat de spijltjes boven een gaspit van het fornuis even zijn verhit.

Afstandsrepen. Spreekt haast vanzelf. Blikjes behoren tot het verleden.

Kastbanden. Eén universeel type, lang genoeg voor drie bakken. Ik laat ze om de kast zitten om te voorkomen dat de dekfels door een storm wegwaaien.

Rookwaar voor de beroker. Ik gebruik alleen maar kruidenmix en geen tabak. Voor afnemen van honing is tabak uit den boze vanwege de nicotine.

Inwinteren. Suiker voor het inwinteren koop ik als kant en klare oplossing in de bekende tankjes van 14 kg. Het is gemakkelijk en kost maar iets meer dan het zelf suiker oplossen.

Grote voerbak. In plaats van de kleine tweeliter voerbakjes is het gebruik van grote voerbakken makkelijker. Anders moet je wel zeven keer naar de kasten om bij te vullen. Vooral een voordeel als de kasten niet bij huis staan.

Koninginnenrooster. Ik gebruik geen koninginnenrooster. Scheelt materiaal en de bijen vinden het prettig. Je neemt alleen die ramen mee om te slingeren waarin geen broed zit. Die zitten vooral bovenin. Als het volk zich goed ontwikkeld heeft, dan zit er in de bovenste (3e bak) haast geen broed en kan je elf volle ramen slingeren.

Bijenras. Vriendelijke bijen hebben de voorkeur. Dus let daarop bij de keuze van het ras of van welke bijenstand de bijen afkomstig zijn. Het is niet alleen een gemak

Het gebruik van raampjes met drie verticale vaste spijltjes (dikte 1.8 mm) van ijzer is zeer handig omdat je dan geen indraadspullen meer nodig hebt.

voor de imker, het werkt vlotter en het is ook prettig voor de buurt. Teel niet verder van lastige volken, maar hang daarin na het doppen breken een raam broed uit vriendelijke volken.

Aantal bijenvolken. Neem niet teveel bijenvolken. Vier tot zes is vaak al genoeg om er plezier aan te beleven. Het moet beheersbaar blijven. Kan je alle honing kwijt als je die ook oogst? Heb je genoeg ruimte voor opslag van reserve kastmateriaal?

Planning werkzaamheden. Het meeste werk kan in het weekend plaatsvinden, mits het weer niet tegenwerkt. Bij het maken van kunstzwermen kan je het beste op een zondag vegers maken en de 2e zaterdag daarna, na 13 dagen, doppen breken. Voor mijn jaarplanning, zie hieronder.

Kasten verplaatsen. Gebruik een steekwagen (luchtbanden) voor moeilijk bereikbare plaatsen. Gemak voor de rug! En je kunt veel alleen af als je collega-imker er niet bij kan zijn.

Honingpotjes. Nieuwe honingpotjes kosten wat, maar het is minder werk om er de honing in af te vullen dan om de oude potjes schoon te maken en te ontdoen van etiketten. Wederom: ik vind het gemakkelijk en het ziet er uniform en netjes uit.

Jaarplanning voor de bijenhouder

1. Half maart (wilgenbloei)

De eerste (voorjaars)inspectie voer ik uit als de temperatuur ongeveer 12°C of daar boven is. Even het volk aan de achterkant optillen voor gewichtsbepaling; kleine volken verenigen.

Koninginnen zoeken, knippen en merken met correctievloeistof (type-ex, één kleur: wit).

Door dit merken en knippen, in die volgorde, in maart te doen kan ik de koningin sneller vinden bij het later maken van de kunstzwerm en wordt de kans op het wegvliegen van een zwerm minimaal. Enkele ramen met kunstraat erbij doen en slechte ramen eruit. Kastens (bodems) simpel merken met een water-vaste stift op een sticker van hard plastic, vastgeprikt met een punaise. Ik gebruik geen kastkaarten maar een notitieblokje. Je hebt de info dan ook thuis bij de hand en je kunt je planning thuis maken.

2. Begin/half april (bloei van paardebloem en fruit)

Als de volken gaan groeien er een bak met gemengd kunstraat en uitgebouwde

raat bovenop zetten. Na ongeveer 14 dagen de volken voor de zekerheid controleren op doppen.

3. Half april/half mei (na de fruitbloei)

In sommige jaren is er na de fruitbloei honing te slingeren. Daarna vegers maken en deze flink bijen geven. Veger eindje verderop zetten. Zorg ervoor dat er een of twee ramen met eitjes in het hoofdvolk achtergebleven zijn. Na 13 dagen doppen breken. Daarna 3-4 weken het volk ongestoord laten.

4. Eind mei tot eind juni

Als er doppen zijn, deze weghalen ter voorkoming van zwermen. Voor de varroa-bestrijding snijd ik twee- tot driemaal verzegelde stukken darrenraat weg. Bij Segeberger kasten is dat zeer gemakkelijk omdat er door de bijen onderaan de ramen in de onderste bak stroken darrenraat gebouwd worden. Hoofdvolk en veger krijgen er eventueel een bak bij.

5. Eind juni (na de lindebloei)

Als er geslingerd kan worden, haal ik 's ochtends de raten met verzegelde honing eraf en 's avonds worden de lege raten weer teruggeven. Pas op met nieuwe raat, dat je niet te hard slingert, omdat nieuwe raat nog zacht is en kapot kan gaan. De volken ruimte blijven geven voor verdere groei. Eventueel extra bak met uitgebouwde lege ramen erop voor de vakantieperiode.

6. Juli/half augustus (vakantietijd)

Slingereren kan eventueel na de vakantie, afhankelijk van dracht en weer.

7. Half augustus/september

- Start eerste Thymovar behandeling (drie weken)

- Inwinteren (een week)

- Tweede behandeling Thymovar (drie weken)

Voor de herfst breng ik de volken van drie naar twee bakken of van twee naar één bak terug.

8. Oktober tot februari

Vijf maanden rust voor bijen en imker.

Tot slot nog enige tips

Ik vervang een kwart van het ratenbestand per jaar. Dit is met een goede stuifmeelvoorziening de basis voor ziektepreventie.

Vroeg in het voorjaar de bijen stuifmeel van de wilg laten halen als het kan. Ziektepreventie door goede eiwitvoorziening!

Ontsmetten van kasten met ijsazijn blijkt niet nodig. Alleen uitgesneden raampjes met soda ontsmetten.

Door bovenstaande aanpak hebben mijn volken geen nosema en amoëbe.

Niet drijfvoeren in het voorjaar. Bijen bepalen zelf of ze actief moeten worden.

Vegers worden niet bijgevoerd. Wel zorg ik er voor dat er twee of drie ramen met voer in combinatie met broed aanwezig zijn.

Kastruimte geven om het zwermen te beperken. Zwermen zijn een verlies aan bijen en honing, lastig voor de buurt, gedoe en kost tijd.

Oude raat naar het Bijenhuis brengen of eventueel in de bak voor organisch afval.

Honing bewaar ik na het slingeren niet in de emmers, tenzij ik er een koper voor heb. Voor eigen gebruik doe ik de honing in potjes voordat de honing later in de emmer hard wordt. Dat scheelt werk.

Eindresultaat: De imker en de bijen happy, meestal voldoende honing en geen ziekteproblemen.

Apipedia

Ton Thissen

Zeem (honingzeem, zemerij): komt voor in onze Middeleeuwse geschriften. De oorspronkelijke betekenis: taaie massa, dikkige vloeistof.

Raat (honingraat): oorspronkelijk verwant met vlechten, dus vlechtwerk. Het Duitse Wabe lijkt verwant met weven, evenals het Vlaamse wafel.

Bronnen

N. van Wijk, Franck's Etymologisch

Woordenboek

J. de Vries, Etymologisch woordenboek (Aula)

Latijns-Nederlands woordenboek (Aula)

Grieks-Nederlands woordenboek (Prisma)